

This Question Paper contains 8 printed pages.
(Sections - A, B, C & D)

Sl.No.

01 (G)
(MARCH, 2024)

y
1

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80]

સૂચનાઓ :

- 1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જળવવું.
- 2) આ પશ્ચપત્રમાં ચાર વિભાગ A, B, C અને D તથા 1 થી 56 પ્રશ્નો છે.
- 3) બધા ૭ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. આંતરિક વિકલ્પો આપેલા છે.
- 4) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણા દર્શાવે છે.
- 5) સૂચના પ્રમાણે આકૃતિઓ સ્વર્ચચ્છ, સ્પષ્ટ અને પ્રમાણસર દોરવી.
- 6) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો. પ્રશ્નોના જવાબ ફરજમાં લખવા.

વિભાગ - A

[20]

અ) નીચેનાં જોડકાં થોડ્ય રીતે જોડિને ફરીથી લખો.

[4]

(અ)
પાત્ર

(બ)
કૃતિ

1) ક્ષેરમ	(અ) જન્મોત્સવ
2) ગોવિંદ	(બ) ભૂતી ગથા પદ્ધી
3) અંબા પેટ	(ક) ચોપડાની ઈન્દ્રજાળ
4) માણેક	(ઢ) ઘોડાની સ્વામીભક્તિ
	(ઈ) રેસનો ઘોડો

- બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાતી જગ્યા પૂરો. [4]
- 5) નરેને તાલીમ મેળવી હતી.
(ઘોડેસવારીની, વનસ્ંરક્ષણાની, પોલીસની)
 - 6) “આપણી બબલીની જ પગલી જાણે!” આ વાક્ય બોલે છે.
(સ્ટેશન માસ્ટર, કુંગર, કુંગરની પત્ની)
 - 7) ના કારણે સાગનાં ઝાડ રાણગારેલાં લાગે છે.
(લાઈટ, આગિયા, બીજાં વૃક્ષો)
 - 8) મનુષ્યદેહ ના જેવો છે.
(ઇંશ, દૂધ, ધી)
- ક) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. [2]
- 9) આંબા પટેલની ઘોડીની ચાલ કેવી હતી?
 - 10) અંકિતને પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થવાની ખુશીમાં ક્યાં પુસ્તકો લેટમાં મખ્યાં હતાં?
- દ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણા-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [4]
- 11) લેખકે છત્રી ખોવાય ન જાય એ માટે કઈ સલાહ અમલમાં મૂકી?
 - 12) કુંગરે તેની પત્ની પ્રત્યે સહનુભૂતિ દર્શાવતા શું કહ્યું?
 - 13) લેખક કોને કૂર કટાક્ષ ગણાવે છે? કેમ?

- ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ગૃહે તે બે) [6]
- 14) 'આખરે તો શિક્ષણનું ધ્યેય બાળક ઉમદા માણસ બને તે છે.' આ વિધાન વિગતે સમજાવો.
 - 15) માનવ અને પ્રાણીની પરસ્પર પ્રીત 'ઘોડીની સ્વામીભક્તિ' પાઠને આધારે વર્ણાવો.
 - 16) 'ચોપડાની ઈન્દ્રજાળ' પાઠમાં રાતો ચોપડો ફાડી નાખવા પાછળ ભીખલાનું મનોમંથન કેવું હતું?

વિભાગ - B

[20]

- અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. [4]

(અ) નિયમનું નિયમ નિયમ નિયમ (બુ) નિયમ નિયમ (બ)

કૃતિ

સાહિત્ય પ્રકાર

- 17) ચાંદલિયો (નિયમ) નિયમ નિયમ નિયમ (અ) સોનેટ - એક પ્રચારાની નિયમ
 - 18) દીકરી (નિયમ) નિયમ નિયમ નિયમ (બ) લોકગીતની નિયમ
 - 19) વતનથી વિદ્યાય થતાં (નિયમ) નિયમ (ક) ગંગલ
 - 20) વૈષ્ણવજન (નિયમ) નિયમ (દ) ભજન
- (દી) પદ

- બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. [4]

- 21) કવિ ના ઉડતા આવવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરે છે. (નિયમ) નિયમ નિયમ
(મોરપિછ્છ, પક્ષીઓ, મારગની ધૂળ)
- 22) "શીલવંત સાધુ" નો અર્થ થાય. (નિયમ) નિયમ નિયમ
(ચારિન્યવાન, શરમાળ, નાશવંત)
- 23) સ્વજન સુધી લઈ જશે. (નિયમ) નિયમ નિયમ
(મિત્રો, ઈશ્વર, દુષ્મનો)
- 24) બનવું દુર્લભ છે. (નિયમ) નિયમ - નિયમ + નિયમ
(કુલદીપક, દેશદીપક, મહાન)

ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. [2]

25) પંખીને પામવા કવિ શું કરવાનું કહે છે?

26) કવિ ક્યા વૃક્ષની નીચે બેઠા હતો?

ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [4]

27) કવિ રાજેન્દ્ર શાહ આપણી વ્યથામાંથી કેવી રીતે રસ્તો કાઢવાનું કહે છે?

28) સત્યના આયુધની કઈ વિશેષતા છે?

29) 'દીકરીના માથે હાથ ફેરવવો' અને 'દીકરી હાથ દે' એ બેમાં શો તફાવત છે?

૬) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [6]

30) 'હું એવો ગુજરાતી' કાવ્યમાં કવિ પોતે ગુજરાતી હોવાનું ગૌરવ કયાં-કયાં કારણોસર અનુભવે છે?

31) 'વૈષ્ણવજન' પદનાં આધારે વૈષ્ણવજનનાં લક્ષણો જણાવો.

32) વત્તનથી વિદ્યા થતાં કવિએ અનુભવેલી વેદનાનું વર્ણન કરો.

વિભાગ - C

[20]

• માઝ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો.

આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો.

33) નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો. [1]

- પ્રતીબિંબ (પ્રતીબિંબ, પ્રતિબિંબ, પ્રતીબિંબ)

- ગીરી (ગીરિ, ગિરિ, ગિરી)

34) 'પો + અન' - શબ્દની સાચી સંધિ જોડો. [1]

(પાવન, પવન, પાવક)

35) 'દાવપેચ' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો. [1]

(કુંદ્સ સમાસ, ઉપપદ સમાસ, કર્મધારય સમાસ)

36) નીચે આપેલ બંને શબ્દના જોડણીભેટે થતો અર્થભેટ જગ્ણાવો. [1]

ખાદ્ય (ખોટ, નફો, ધંધો)

ખાદ્ય (અન્નાજ, ખભો, દાણો)

37) "માણેકના કરુણ ચિંતકારે તેમનો પીછો પકડ્યો" વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જગ્ણાવો. [1]

(સજીવારોપણ, ઉત્પ્રેક્ષા, ઉપમા)

38) 'સામાજિક' શબ્દમાં ક્યો ગ્રત્યય રહેલો છે તે જગ્ણાવો. [1]

(પૂર્વ ગ્રત્યય, પર ગ્રત્યય, એકપણ નહિ)

39) નીચેના શબ્દોના સમાનાર્�ી શબ્દ શોધીને લખો. [1]

- ઉજ્જવલ (વેરાન, ખાલી, ભધંકર)

- ગિરા (વાળી, પડવું, ગીત)

40) 'લાચારી' સંજ્ઞાનો આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો પ્રકાર શોધીને લખો. [1]

(જાતિવાચક, વ્યક્તિવાચક, ભાવવાચક)

બીજું

- નીચેના પ્રશ્નોના માઝા મુજબ જવાબ લખો. [1]
- 41) નીચેના ડિફ્રેગેનો અર્થ જણાવો.
- નવ નેજાં પડવાં.
- 42) નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો.
- બાંધી મૂઠી લાખની.
- 43) નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો.
- બેને કોઈ રોગ નથી.
- 44) નીચેના શબ્દ માટે વિરોધી શબ્દ લખો.
- સ્થૂળ
- 45) નીચેના વાક્યને કર્મણિમાં ફેરવો.
- પોલીસે ચોરને પકડ્યો.
- 46) નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટ રૂપ લખો.
- હેર
- 47) નીચેના વાક્યમાંથી વિરોષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો.
- શીલવંત સાધુને વારે વારે નમીએ.
- 48) નીચેના વાક્યમાંથી કિયાવિરોષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો.
- ખીચડી મને બહુ ભાવે નહીં:

- 49) 'તૃષ્ણા' શબ્દના ધ્વનિધટકો (સ્વર અને વ્યંજન) છૂટા પાડો. [1]

- 50) નીચેના વાક્યનું પ્રેરક વાક્યમાં રૂપાંતર કરો. [1]

- રીછના હુમલામાંથી એક સુરતી કુટુંબ બચ્યું.

- 51) નીચેની પંક્તિમાં રહેલો છંદ ઓળખાવો. [1]

લાંબા જોડે ટૂંકો જાય, મરે નહીં તો માંદો થાય.

- 52) 'મલનતતગાગા' કયા છંદનું બંધારણ છે? [1]

વિલાગ - D

[20]

- 53) નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો. [4]

સૌન્દર્યો વેદફી દેતાં ના ના સુન્દરતા ભળો;

સૌન્દર્યો પામતાં પહેલાં સૌન્દર્ય બનવું પડે.

અથવા

મનવા પર ઘર પહોંચીને દુઃખ ન કહીએ રોઈ,

માન ગુમાવીએ આપણું વહેંચી ન લેતું કોઈ.

- 54) તમારી શાળામાં યોજાયેલ વૃક્ષારોપણ કાર્યક્રમનો અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દોમાં લખો. [4]

55) નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને ચોખ્ય શીર્ષક આપો. [4]

‘વિદ્યાર્થીનું પ્રથમ કર્તવ્ય એ છે કે કોઈક બીજાએ ઘડીને તૈયાર રાખેલા વિચારોને ન સ્વીકારવા પણ ન અભાવે જિજાસાવૃત્તિ કેળવવી. જુદાં જુદાં મૂલ્યો અર્થાત આદર્શો તથા જિજાસાવૃત્તિ કેળવવી. જુદાં જુદાં મૂલ્યો અર્થાત આદર્શો તથા ભાવનાઓની તુલના કરી જેવાની ટેવ તેણે પાડવી જોઈએ. તેણે આવેશને આધીન નથી આંધળું, અવિચારી વર્તન ન કરવા જેટલું સંકલ્પબળ મેળવવું જોઈએ. પછી ભલે ને એ આવેશ જેને અંગે પેદા થયો હોય તે કાર્ય ગમે તેટલું મહાન હોય! પોતાને મળોલો રાષ્ટ્રીય વારસો જે મહાન પરંપરાઓ, ઉત્તુંગ ઉદાહરણો અને ઉદાત્ત સિદ્ધિઓથી ભરેલો છે તે સર્વને તેણે પોતાના જીવનમાં ઉતારી આત્મસાત કરવો. રહ્યો. બીજી પ્રજાઓ કરતાં આપણે હલકા છીએ તેની લાગણીનો જે ઓથાર આ ભૂમિને ચાંપી રહ્યો છે તેને હટાવીને વિદ્યાર્થીએ ચાર્ય સંસ્કૃતિનાં ઉત્તમ તત્ત્વોને પ્રકાશની પેઠે ચોમેર ફેલાવનારું કેન્દ્ર બનવું જોઈએ.

56) ગમે તે એક વિષય પર આપેલા મુદ્દાને આધારે આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [8]

- આપણા ઘડવૈયા બાંધવ આપણે.

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - મનુષ્ય પોતે પોતાનો ભાષ્ય વિધાતા - પુરુષાર્થનો મહિમા - પુરુષાર્થના ફાયદા - પુરુષાર્થનું ફળ - પુરુષાર્થ પરમ સુખની ચાવી - ઉપસંહાર.

અથવા

- મારો યાદગાર પ્રવાસ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - પ્રવાસનું સ્થળ - વર્જન - સંસ્ખરણો - જીવનમાં પ્રવાસનું મહત્વ - ઉપસંહાર.

અથવા

- દીકરી ઘરની દીવડી

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - દીકરીનો અવતાર - દીકરા-દીકરીમાં લેદ - દીકરીઓ પ્રત્યે બદલાતું સમાજનું વલણું - સમાજમાં દીકરીઓને આપાયેલા હક - વિવિધ ક્ષેત્રે દીકરીઓની ભૂમિકા - ઉપસંહાર.

